

העצור נמצא בחברון, ובעצם בבית לחם

יאות הביטחון של צה"ל ופסיקת בג"ץ מחייבות למסור ללא דיחוי מידע על מעצרו של אדם ומקום המעצר. אבל לא אחת דווקא במרכז השליטה של צה"ל, שמרוכזים בו נתונים על עצורים פלשתינאים, לא יודעים היכן נמצא עצור ומתי נעצר

מאת יוסף אלגזי

כ-5,000 עד 6,000 – זה מספרם של העצירים הביטחוניים בישראל, כפי שגילה לפני שבוע ראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין. במעצר מינהלי נעצרו באחרונה כ-2,400 פלשתינאים. למסע המעצרים הזה – כך מתלוננת רבות ממספחות העצורים – מתלווה תופעה ישנה שלטונות צה"ל אינם מוסרים למספחות על מעצרים של קרובים וקרובים קשיים במסירת מידע על מקום המעצר. ומאחר שמידע עזרתי בעיה באיתור העצורים, מתקשות משפחותיהם למנות להם עד דן ודין שיפוט בהגנתם המשפטית ולערוך ביקור משחה.

במשדיר המנהל הישראלי האדם כי להגנת הפרט קודמים תחת עומס המניית של משפחות פלשתיניות בכך קשות לסייע בידן לאתר את הבקש שבו כולאים קרוביהן. "בתקופה האחרונה שלטונות צה"ל לא רק ממסרים את משפחות העצורים", קובלים אנשי המוקד, "אם גם אינם מקיימים תוראות ביטחון של צה"ל. פסיקת בית המשפט הגבוה לצדק וסיכום שוטטים עליו שלטונות צה"ל המוקד מחייבים להם סוד ללא דיחוי מידע על מעצרו של אדם ומקום מעצרו". ב-1994 הגיש המוקד 948 פניות לאיתור עצורים. בנוגע לשלושה מקרים שבהם לא נעל במפר זמן סביר, פנה לבג"ץ תענה מיד.

מקורות צבאיים רשמיים מסר בתי גובה כי "לכל פנייה של משפחה עציר לבצע על מנת לאתר את מקום המעצר או של העציר עצמו ככלל בתוך 24 שעות, ובמקרים מיוחדים – עד 48 שעות". אך תגובה זו אינה עולה בקנה אחד עם המידע שהתגבר בעמדות. באגף אלימות, תושב בית שחר, נעצר לשעבר בני משפחתו ביחס חמור ש, ב-1992, כשהוא בידו כוח מעורב של צה"ל ומשמר הגבול בין מחסום יריחו. משפחתו, שדבריה לא קיבלה כל

הודעה על מעצרו ועל מקום המעצר, פנתה שלושה ימים אחר כך למשרד המוקד וביקשה את עזרתם באיתורו. תיקו של אלימות במוקד מכיל עשרה עמודי תרשומת שבהם רשמו אנשי המשרד את עשרות הפניות שלהם לגורמים השונים במערכת הביטחון. במסך חמישה ימים ערך המוקד חיפושים (אמצעות התלפון) במרכז השליטה של צה"ל (משלש – משרד המרכז בידו את כל המידע הנוגע לעצורים בבתי הכלא של צה"ל ובמסך קני כליאה ומגנים שלו בשטחים), כפי שהארכי של משרד ישראל, בשירות בתי הסוהר, בכלל חברון, במתקני כליאה ומגנים של צה"ל בחברון ובבית לחם, במסירות של האוטונומיה הפלשתינית בירדן ובמשרד הידוע המשפטי של המינהל האזרחי בנהר המערבית ב-6 בפברואר נמסר מהמשלש, שאליתים עצור בידו שריות בתי הסוהר, אך בידור העלה שמידע זה אינו נכון.

ב-10 בפברואר, לאחר שכל הגיש יזנות לאתר את האיש עלו בתוהו, פנה המוקד למפקדיות המדינה, ובכך הודיע את מעגל המפקדים בכיוונים נוספים, כפי בתי הכלא בדוריה ובקציעות, המפקד של משרד ש"י (שומרון וירדן), ענין דין בגללואמי שליד המפקדיות הצבאית הראשית (ובלוא) הארגוני וכויות האדם הפלשתיניים "אל חק ברמאללה וזה שכראשו ורמות הדר תגן שראווי.

ב-12 בפברואר, במגורים, הודיע נציג משרד ש"י למוקד להגנת הפ"רס כי אלימות, מאגשו של מפקד השב"כ הפלשתיני ג'בריל רגוב, נע צד כלילה שבין 4 ל-5 בפברואר עם עוד שמונה אנשים במחסון יריחו, וכולם יואשמו בגישון לחסון בן אדם. אלימות עצור במשרד חברון, לורב רי המוקד, הודה נציג מפקד ש"י שנפלה אצלם סעות ככך שלא הודו את המחשב לאתר מעצרו של אלי יתום. באותו יום נמסר למוקד מלשכת



תמונה אלוס בליק
מקצור בחברון. גם עשרות הבירורים של "המוקד לדגנת הפרט" לא מבטיחים תמיד שתקבלת יהיה מידית

זה, עוזבי דין האגודות לזכויות אדם לעמוד בפני קשיים באיתור עצורים. ב-27 בנובמבר 1993 הגיע נציג המשלש, סגן אלוף עילם קוט, ונציגות המוקד להגנת הפרט, רליה קרשייני ודחם אראלי, לסיכום בכתב ובו נקבעו הסידורים באותם המקרים שבהם יפנה המוקד לאיתור עצורים. נקבע כי "זמן המענה – באותו יום שבו פונה המוקד בבקשה לאיתור התקבל תשובה התי שוכנת תיסמנה גם מלפנות למשרד בן המוקד". המוקד להגנת הפרט הוא העמותה הישראלית החירה שעמה יש לצדל סיכום מסירת מידע בדבר אר תור עצורים. נציג ארגון הצלב האדום הבינלאומי מקבלים מידע 12 ימים לאחר המעצר.

במקרה של מוחמר מוסא סלמאן עיד, תושב בית לחם שנעצר ב-23 בינואר, מסר המרכז ב-5 בפברואר כי המחשב לא מעורב

בפועל נתגשם אנשי המוקד לפנות גם למרכז המידע של שירות בתי הסוהר והמשפחה. אבל באחרונה, סובלות קרשייני ואראלי, אגנט נחקלות בקשיים באיתור עצורים כפי הדין תלוי במפקדיות כוחות צה"ל בתי המעצרים העוסקת והכחצו לאדם הקרוב במשלש אינם מעדיפים מאלצת את המוקד לפנות לגורמים שונים, כמו מתקני הכלוא הצבאיים שאסור להם להשיב לפניות ארגונים אזרחיים. בשבוע שקדם פנה עיד אגודה דת ונשל בשם המוקד לראש ענין דין ביד לאומי, אלוף משנה אח בן ארי, במכתב וקבל על קשיים באיתור כמה עצורים. ולדוגמה הביא את המוקד שהעצור היה בוסקת, תושב קר וחת בני יד, שלא היה אפשר לאתר אף על פי שבעלת הביתקה היה מחסון במתקן הכלוא בפרעה. למוקד נמסר כי הוא לא נמצא.

עוזב המוקד, חסן שואנמה, סרק בתורש ינואר שמונה משרדים של המינהל אזרחי ביישובים שונים בגדה המערבית כדי לבדוק אם על לוחות המודעות מופיעות רישומי מעורבות

של העצורים – כפי שמחייבים תגד לים, שאותם קבע צה"ל בעצמו הדין בבג"ץ. בעקבות טריקה זו מסר תואמי זה תצורה בשבועה ומסגנו מתברר כי בכמה מקומות, כמו מלפנות, תוארה, דיד שריף דוחות, לא היו תלוחות כלל רשימות העצורים. במשרד המינהל האזרחי בנפת שכם, סולכרס וג'נין הרישומים לא היו מעודכנת, חלקן במצב לא קריא ואף קרועות. בעתיל לא ניתן לעתאמנה להיכנס למתקן השבוע פנה המוקד ללשכת הידוע המשפטי של המינהל האזרחי במכתב תלונה שבו תוארו מקרים של עצורים שהיה קושי באיתורם. במקרה של מוחמר מוסא סלמאן עיד, תושב בית לחם שנעצר ב-23 בינואר, נענה המר קד ב-5 בפברואר כי המחשב מעורב 27.1. בעקבות סדרת מלפנות נמסר סר למוקד למתיל, כי האיש עצור בדרדריה. שלטונות צה"ל, מתברר, אי גם מקפידים לעדכן מיד יום ביומו את המחשב ומעבדים מסירת מידע על מעצרו אף במשך שבועיים.

ארכס עכר אל רחמאן נימר אל ג'וזאברה ממנהה הפליטים אל עירוב נעצר בביתו ב-31 בינואר. כשפנה המוקד בראשונה לשלטונות צה"ל, ב-2 בפברואר, נענה כי שמו של האיש אינו מופיע במסוף המחשבים של המשלש. למחרת נסעו שמספר תעד דת ההות שמסר המוקד אינו נכון. בבדיקה חוזרת אצל בני המשפחה התברר כי מספר תעודת הזהות שנמסר על ידי המוקד היה נכון. בידור מקביל שנערך עם החשביה (כינוי לאחד כליאה ומני של צה"ל) בחברון העלה כי אמנם אלג'וזאברה עצור כי ריחם ולמחרת יועבר לדרדריה. עד השבוע ברע לא ידע אנשי המשלש למסור היכן עצור האיש. בהתערבות פרקלי שות המדינה נמסר למוקד שאל-ג'וזאברה אכן כלה בחשביה בחברון. גם פניות המוקד למשלש לאתר את פאז סלאמה מירושלים המור חות, שנעצר בביתו כלילה שבין 26 ל-27 בינואר, לא העלו דבר במשך ימים. רק בהתערבות פרקליטות דה רינה נודע למוקד שהאיש עצור בקציעות. לזמרה הארגונית, המוקד העניב מידע זה למשלש, שתפקידו לדעת ראשון היכן מלוא עצור.

"מזכיר בדוגמאות אין מפור לוחס יעילות של המשלש במסירת אינפורמציה נכונה בזמן סביר, ויותר מכל – ללולל במילוי התפקיד", קבע המוקד במכתבו ליועץ המשפטי של המינהל האזרחי.